

Szöveg:

**Vekerdy
Tamás**

Építész:

Valkai Csaba

Fotó:

Batár Zsolt

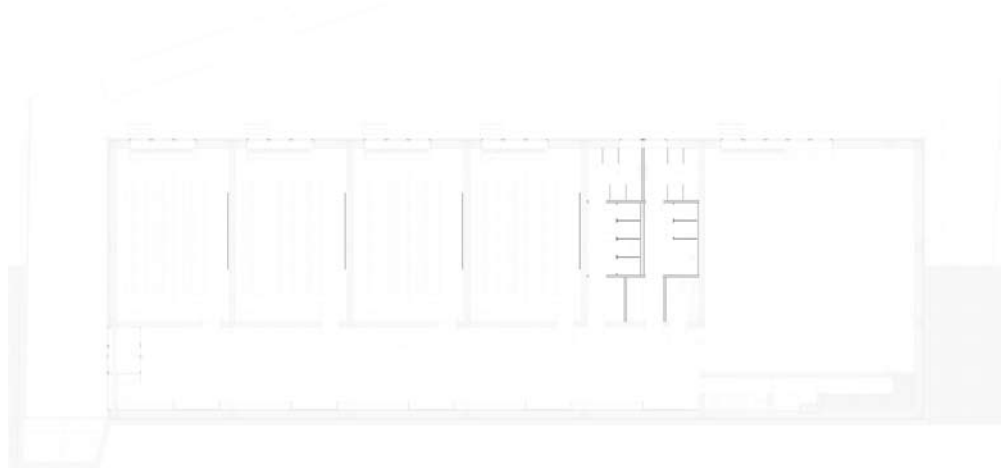
MIT ÉRNEK A DOGMÁK?

Új Waldorf-iskola Pilisszentlászlón

SZÉPEK A „WALDORFOS” WALDORF-ISKOLÁK, IRIGYKEDVE NÉZZÜK ŐKET KÜLFÖLDÖN. ÍVELT ABLAKOK, MEGTÖRT VONALAK, TERMÉSZETES ANYAGOK – FA NYÍLÁSZÁRÓ KERETEK, TÉGLA... –, SZÍNESSÉG KÍVÜL IS. DE VALAHOGY – MINÉL TÖBBET LÁTUNK, ANNÁL INKÁBB – VALAMI KIS MELLÉKZÖNGE LOPAKODIK A TETSZÉSBE, MERÉSEN AZT MONDANÁM: KICSIT LEHANGOLÓ RUTIN. MINTHA MIND RUDOLF STEINER BETON GOETHEANUMÁNAK APRÓCSKA MÁSOLATA VOLNA. HOLOTT ÉPPEN TŐLE TUDJUK, HOGY A JELENSÉGEK VALÓDI MEGRAGADÁSA MINDIG CSAK EGYÉNI (INDIVIDUÁLIS) LEHET, AHOGY A KEZDEMÉNYEZÉS (AZ INICIATÍVA) ÉS A FELELŐSSÉG IS MINDIG INDIVIDUÁLIS. (KOLLEKTÍV FELELŐSSÉG NINCS, CSAK KOLLEKTÍV FELELŐTLENSÉG.)

Minden osztályterem hatalmas ablakokat, valamint az udvarra nyíló, önálló kijáratot kapott

Gyermekre szabott léptékű, apró, archetipikus házformák kapaszkodtak össze egyetlen épületté. A tetők ritmikáját a PREFA világosszürke vízvezető vápacsatornái törik meg

Szükség törvényt bont – és Pilisszentlászlón már nagy volt a szükség: nem volt hely, nem volt tornaterem, így szabálytalan volt a működés, nem volt lehetőség a növekedésre.

Szükség törvényt bont – és milyen jó, hogy megbontja! Magyarországon a Waldorf úgy is kezdődött, és úgy is nőtt tovább, hogy „nem volt semmi reális alapja”. Általában: nem volt pénz. Csak emberek voltak, akik nagyon akarták. És ezekből az akaratokból mára húsznál több iskola lett a legváltozatosabb körülmények között – évi egy forintért vagy évi tízmillióért (vagy még többért) bérelt épületekben, vagy éppen ingyen adományként megkapott házakban...

Megérkezünk az új pilisszentlászlói iskola-részhez – dombon áll, nyugatra a falutól. (Ugyanúgy, ahogy keletre a falutól egy dombon áll a nagy templom. Itt valaha kolostor volt. A török lerombolta. Aztán templom épült. Úgyszólván a falun kívül. De a falu elkezdett felkúszni a templom felé. Talán majd egyszer errefelé is kúszni kezd... Így látja és így reméli a tervező építész, Valkai Csaba.)

A szülői közösség előbb szalmabálák-ból tervezte felépíteni a hiányzó iskolarészt. Már meg is kapták az ajándék bálákat. Ezek azonban leégtek. Persze az is kiderült, hogy nem engedélyezték volna az építést. Újabb ötlet: építkezéseknél kitelepített konténerből kellene osztálytermekeket létrehozni. A szép telek felső része, ahová építkezni kellene, hogy majd egyszer a többi épület is elférjen, körbezárva egy belső udvart, erősen lejt (20%), és az altalaj úgynevezett duzzadó agyag, ami nedvesség hatására növekszik, kiszáradáskor pedig zsugorodik. A konténer hamarosan elindulnának lefelé. És a háromméteres belmagasság, amit az alapfokú intézményekkel foglalkozó szabvány megkövetel?

Tágas, nyílegyenes folyosóról nyílnak az osztálytermek

Hatalmas ablakkal tekint a Pilisre az euritmia-színházterem

Az első, amit építeni kellene, egy euritmia-színházterem. Eszembe jut a németországi öreg Waldorf-tanár, aki azt mondta: „Ha Waldorf-iskolát építesz, legelőször a színháztermet építsd fel. Ez a legfontosabb, ez az iskola szíve; a többit majd ahogy lehet; az osztályok addig működjenek a terem egy-egy sarkában...” És kell hozzá még négy tanterem (ami egyszer majd műhellyé is alakítható).

Minden kalandos kanyart – Magortherm könnyűbeton ajánlat ingyen, de visszavonva stb. – itt most nem veszünk sorra. De megérkeztünk a mai helyzethez. A projekt főszereplői a szülők. Mindent ők csinálnak. Lang András vezeti a beruházást. A projekt: szírom-projekt. Vagyis minden „szírom” önálló a projekten belül. Építés, szponzorok keresése, pályázat, jogi és gazdasági ügyek stb. Kell egy tervező. A család most érkezett az iskolába Szegedről, az apa tervező, vállalja. Ő Valkai Csaba, akivel már találkoztunk. Kell egy kivitelező. Szalmabála, konténer és Magortherm után ki lehetne az? Természetesen egy apa az építőközösségből: Kelemen Gábor.

Mi valósítható meg? Vasbeton vázszerkezet, téglafalak (Ytong), fatetőzet. A szülői közösség felvonult az Etele térre, mert ott felajánlották számukra a Számalk épületének anyagait, ha elbontják az épületet. Így szereztek több mint hatvan darab, jó minőségű alumínium ablakot, sok álmennyezeti

világítóttestet, mosdókat, és sok minden mást. Ezeket kellett az épületbe betervezni.

Mit látunk, ha megérkezünk?

Hosszúkas betonszürke épület, hatalmas ablakkal, az öt rész (euritmia-színházterem, és négy osztály) öt csúcsos tetővel. Nagyon „nem Waldorf”! A telken felvezető út és a belépő, az előtér már megkapó. Itt valaki a legapróbb dolgokra is gondolt. Például, hogy a bejárati fal hatalmas egybe-üvegtábla legyen, ne osztott rácsos módon zárja el, hanem nyissa ki a világot. Benyitogatunk sorra az osztályokba.

Az épület Waldorfot lélegzik!

Itthon vagyunk. Az osztályok szépek. Az euritmia-színházterem tökéletes. Karzata van. A karzat egyik üvegezett része tanári pihenő. Persze van, ami még nem valósult meg. A kihúzható tribün és a gépi szellőztetés a teremben, a galériák a tanterekben. De ez talán nem is baj. A magasság is magasba húz ezekben a helyiségekben. Ez is hozzájárul a hasonlíthatatlan atmoszférához.

De hogy jött össze a 130 millió, ami minimálisan is kellett mindehhez?

Ez külön történet. De azért annyit mondjunk el: a családok összeadtak 12 milliót. A szülői hitel 20 millió. Külföldi támogatók 35 millióval szálltak be a Waldorf nemzetközisége jegyében. A Széchenyi-hitel és a Magnet Bank támogatta 50 millióval. És az ingyen felajánlott szülői munka...

Lehet ma Magyarországon még dolgokat

létrehozni, ha van, aki megálmodja, elképzelem, és a valóságba fordítja. Ahogy Valkai Csaba mondja a bejárat üvegtáblájáról, melyben nincsenek osztások, ezért drága, nehezen kivitelezhető és alig ideszállítható, de itt van mégis: „Az volt a végső érvem: gyerekeinknek, akiknek a világot mutatjuk meg, illetve szeretnénk, hogy a világot befogadják, ilyen, első látásra hihetetlen méret láttán azt üzenjük, semmi sem lehetetlen, amit elképzelünk”.

Válasz a címben feltett kérdésre: a dogmák semmit nem érnek, akadályoznak, visszafognak. A világot mindig megújító egyéni kezdeményezés – és fantázia – mindenre képes.

Építészet – építési engedélyezési terv: _____

Valkai Csaba

Építészet – kiviteli terv: _____

Valkai Csaba, Concept Studio – Ükös Tamás

Belsőépítészet: _____

Valkai Csaba, Concept Studio – Ükös Tamás, Kattner Kriszta

Hasznos alapterület: _____

580 m²

Tervezés: _____

2010-2012

Kivitelezés: _____

2012